

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 februari 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RP 227/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 5/2009 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetråd Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- miljö- och hälsovårdschef Merja Vuori, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- tullöverinspektör Anssi Kartila, Tullstyrelsen
- direktör Hans Ahlström, Rederierna i Finland
- ombudsman Asta Mörsky, Tupakkateollisuusliitto.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning ändras. I lagen anges kvantitativa begränsningar för privat införsel och innehav av tobaksprodukter vars förpackningar är märkta på ett sätt som avviker från kraven i tobakslagstiftningen. Den som bryter mot begränsningarna kan enligt förslaget bestraffas för tobaksproduktsförseelse.

Syftet med propositionen är att särskilt säkerställa att de finsk- och svenskspråkiga varningstexterna på tobaksprodukternas förpackningar har genomslagskraft när införseln av tobak som resgods från andra medlemsstater i Europeiska unionen släpps fri.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Från ingången av 2004 har det varit möjligt att som resgods ta in obegränsade mängder tobaksprodukter för eget bruk från andra EU-stater utan att behöva betala tobaksaccis i Finland. Men för införsel som resgods från de nya medlemsstaterna gäller kvantitativa begränsningar längst till 2009. Dessa importbegränsningar i lagen om påförande av accis är man tvungen att slopa senast 2009. När så sker är risken stor att införseln av tobaksprodukter som resgods och smuglingen för vidareförsäljning ökar markant, särskilt från de baltiska länderna.

Propositionen har enligt motiven som samhällseligt mål att den andel tobaksprodukter som är märkta på finska och svenska i enlighet med tobakslagen utgör av alla konsumerade tobaksprodukter inte ska minska märkbart. Som en sätt att nå målet föreslår regeringen kvantitativa begränsningar för införsel och innehav för eget bruk för andra produkter än sådana som är korrekt märkta.

Regler för texterna på tobaksprodukternas förpackningar finns i direktivet om tobaksvaror. Enligt artikel 5.6 i direktivet ska varnings- och informationstexter tryckas på det/de officiella språket/språken i den medlemsstat där varan släpps ut på marknaden. I propositionen påpekas det att det finns risk för att hälsoinformationen om tobaksprodukternas farlighet äventyras och tobakslagen tappar effekt, om andelen tobaksprodukter som förs in till landet som resgods och genom smuggling ökar från nuvarande 18 procent. Prisskillnaderna mellan Finland och grannländerna kan leda till en märkbart ökad införsel när begränsningarna för införsel som resgods slopas. Utskottet konstaterar att för resenärernas del betyder lagändringen att t.ex. de kvantitativa begränsningarna för införsel som resgods från de baltiska länderna förblir praktiskt taget oförändrade. De föreslagna kvantitativa begränsningarna för införsel av tobaksprodukter är enligt utskottet ett lämpligt hälsopolitiskt sätt att minska tobaksrökning, menar utskottet.

Dessutom föreslås det i propositionen en sådan kvantitativ begränsning för tobaksprodukter som förs in i landet på en och samma gång att produkternas procentuella andel av de tillåtna maximimängderna får uppgå till högst 100. Också innehav som överstiger den största tillåtna mängden tobaksprodukter som får föras in i landet är enligt lagförslaget straffbart som tobaksproduktförseelse.

Grundlagsutskottet menar i sitt utlåtande att en begränsning av införsel och innehav på grund av språket i varningstexten är konstgjord. Då brott mot bestämmelserna dessutom är förenat med hot om straff, blir regleringen sammantaget sett oskälig i relation till målen. Utskottet anser att de föreslagna bestämmelsernas och kriminaliseringens räckvidd måste tydliggöras, om lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Enligt utskottet kräver vanlig lagstiftningsordning dessutom att kriminaliseringen av innehav stryks i lagförslaget.

I propositionsmotiven sägs det att lagens ikraftträdande framför allt beror på de höjningar av punktskatten på tobaksprodukter som Estland avser göra och hur de påverkar tobakspriiset. Grundlagsutskottet påpekar att det då de facto är utvecklingen på den estniska marknaden för tobaksprodukter som avgör när finsk lagstiftning träder i kraft. Utskottet anser att detta inte utgör ett särskilt skäl enligt grundlagens 79 § 3 mom. för att genom förordning bestämma om lagens ikraftträdande. Även ikraftträdandebestämmelsen behöver formuleras på normalt vis, för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I en skrivelse till social- och hälsovårdsutskottet med anledning av grundlagsutskottets utlåtande meddelar social- och hälsovårdsministeriet att begränsningen för införsel kan tydliggöras genom produktspecifika begränsningar. Det blir då lättare för resenärerna att kontrollera att de inte har med sig mer än tillåtet och att de inte gör sig skyldiga till tobaksproduktförseelse. Ministeriet anser också att kriminaliseringen av innehav kan strykas och ikraftträdandet ske på

normalt sätt och inte bestämmas genom förordning. Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att lagförslaget ändras utifrån ministeriets förslag. Vidare föreslår utskottet vissa lagtekniska korrigeringar i 7 § 3 mom. och 25 a §.

Detaljmotivering

7 §. Utskottet föreslår en lagteknisk korrigering i 3 mom. som gäller uppgifter som behövs för identifikation och spårning av tobaksprodukter.

7 b §. Utskottet föreslår att paragrafen ändras på grund av grundlagsutskottets utlåtande. Utskottet föreslår att det föreskrivs om produktspecifika begränsningar för införsel och att de kvantitativa begränsningarna för innehav stryks.

25 a §. Utskottet föreslår en lagteknisk ändring som gäller ersättning från staten till kommunerna och som har samband med den ändring av to-

bakslagen som trädde i kraft den 20 mars 2009 (132/2009).

31 e §. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår utskottet att 1 mom. ändras genom att kriminaliseringen av innehav av tobaksprodukter stryks.

Ikraftträdandebestämmelsen. Av skäl som nämns i grundlagsutskottets utlåtande föreslår utskottet att ikraftträdandebestämmelsen ges en normal formulering. Dessutom föreslår utskottet att de föreslagna lagtekniska korrigeringarna får sättas i kraft innan införselbegränsningarna träder i kraft.

Förslag till beslut

Utskottet föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) rubriken för 4 kap. och 7 § 3 mom., av dem 7 § 3 mom. sådant det lyder i lag 984/2008, samt fogas till 25 a §, sådan den lyder i nämnda lag 984/2008, ett nytt 4 mom. och till lagen nya 7 b och 31 e § som följer:

4 kap.

Import, försäljning och reklam

7 § (Ny)

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter ska innan de säljs eller på annat sätt överläts i näringsverksamhet förse minutförsäljningsförpackningarna för tobaksprodukter med

1) varningar på finska och svenska för de men för hälsan som tobaken vållar,

2) uppgifter på finska och svenska om halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid som uppstår vid rökning av en cigarett och

3) uppgifter som behövs för identifikation och spårning av produkten.

7 b §

I Finland får det inte utöver 200 cigaretter, 50 cigarrer, 100 cigariller och 250 gram pip- och cigarettobak för eget bruk föras in (*utesl.*) tobaksprodukter med en text som avviker från vad som föreskrivs i 7 § 3 mom. (*Utesl.*)

25 a § (Ny)

— — — — —
Staten ersätter de kostnader kommunen orsakar av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar inom tobakstillsynen som enligt denna lag hör till Till-

stånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens uppgifter och som verket har styrt till kommunen.

31 e §

Den som i landet för in (*utesl.*) tobaksprodukter i strid med 7 b § ska för *tobaksproduktförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans.

(2 mom. som i RP)

— — — — —
Denna lag träder i kraft den 200 . Lagens 7 och 25 a § träder dock i kraft den 20 .

Helsingfors den 7 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Tuomo Puumala /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.